

Т. М. Пушкар, К. В. Радкевич
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Головною метою перекладу є перетворення тексту, написаного однією мовою на іншу, з максимальним збереженням змісту, формальних ознак і функціональної ролі оригіналу [2: 6].

Сучасні мовознавці з огляду на функціональну та комунікативну мету тексту виділяють три основні типи перекладу:

- Художній (літературний)
- Науково-технічний
- Суспільно-політичний

З усіх вищезгаданих типів найскладнішим був і залишається художній переклад, оскільки він вимагає від перекладача особливого відчуття мови та особливостей художнього стилю автора, володіння значним словниковим запасом і знаннями історії та культури епохи, яка описана у творі, вміння передавати найменші відтінки значення використаних автором слів та виразів, особливостей сюжету та характеру персонажів, а також загальну мету твору.

Художній переклад спрямований на передачу змісту художніх творів, які відрізняються своєю художньою, естетичною та поетичною функціями. Всі літературні тексти характеризуються високою художньою цінністю. Іноді текст перекладу може суттєво відрізнитись від тексту оригіналу, оскільки головною метою перекладу є відтворення художніх властивостей оригіналу засобами цільової мови [2: 10].

До цього типу перекладу належить художній переклад книг, статей, оповідань та інших видів прозових творів, а також віршів, рекламних матеріалів та інших різновидів текстів, що вимагають творчого підходу [2: 11].

Перш за все труднощі у перекладі можуть виникнути через емоційну забарвленість твору, наявність різноманітних стилістичних засобів, а також слів та виразів, частотність використання яких у мові дуже низька. Варто пам'ятати, що існування двох ідентичних перекладів неможливе [1: 209].

Складнощі перекладу також можуть бути пов'язані з відмінностями у структурі мови оригіналу та перекладу, наприклад, розбіжності у мовних стандартах, різні фонові знання носія мови та перекладача, а також особливості узусу, тобто використання певних понять та ідей, які можуть відрізнитись в вихідній і цільовій мовах [3: 174].

Переклад художніх творів має багато особливостей:

1. Переклад не можна виконувати дослівно на думку деяких учених найкращий переклад створюється не тоді, коли перекладач точно відтворює синтаксичні та лексичні особливості тексту, а в результаті своєрідного творчого пошуку [5: 69].

2. Переклад загальноживаних виразів (афоризмів, ідіом тощо). Для того, щоб знайти найкращий відповідник подібним одиницям мови, перекладач має володіти значним словниковим запасом і, за потреби, використовувати спеціалізовані словники. Особливу увагу варто звертати на афоризми, прислів'я та приказки, які можуть відтворюватись різними словами в багатьох мовах, при цьому їхнє значення залишається незмінним [5: 69]. Візьмемо до приклада англійське прислів'я «Better safe than sorry». Його дослівний переклад виглядає наступним чином «Краще перестраховатися, ніж потім шкодувати». Відомий онлайн-словник Cambridge dictionary пояснює використання цього виразу так: «said when you think it is best not to take risks even when it seems boring or difficult to be careful» [4]. Враховуючи це тлумачення, в перекладі на українську мову найкращим відповідником буде відоме багатьом прислів'я «береженого Бог береже».

3. Переклад гумору та іронії. Одночасно цікавим та складним завданням може бути переклад тексту, що містить гумористичний чи іронічний характер. Потрібно володіти надзвичайною майстерністю, щоб зберегти гру слів, яку використовує автор [5: 69]. Крім того, важливо пам'ятати, що деякі висловлювання, які є смішними в англійській мові, можуть викликати абсолютно протилежну реакцію у носіїв української мови [1: 209].

4. Дотримання стилю, культури та епохи, коли було написано твір. Перекладач художніх текстів має бути свого роду дослідником. Без знань особливостей культури та епохи, до якої належить твір, виконати переклад буде складно [5: 69]. Тому, перекладачу потрібно постійно розширювати свій кругозір та удосконалювати знання з історії та культури.

Отже, переклад англійських художніх творів є складним процесом, який вимагає від перекладача глибоких знань мови оригіналу та перекладу, уваги до деталей та вміння віднаходити і майстерно відтворювати особливості авторського стилю зі збереженням змісту вихідного тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Пушик Н. В. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2022. №54. С. 208-211.
2. Яровенко Л. С. Теорія перекладу : метод. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 88 с.
3. Anataichuk I. M, Oleshkevich I. P, Sazonova V. S. TRANSLATION OF ENGLISH ARTISTIC LITERATURE:MAIN DIFFICULTIES. Вчені записки

ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Том 34 (73), № 2, Ч. 1. С. 173-180.

4. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (Дата звернення 21.04.2024)

5. O. Skliarenko. Artistic text and its translation. Science and Education a New Dimension. Philology, IX (74), Issue: 251, 2021. С. 68-70.

М. П. Скумін

Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНИХ ФІЛЬМІВ

Наша стаття присвячена використанню перекладацьких стратегій в українському перекладі діалогів англomовних фільмів жанру наукової фантастики, де важливу роль відіграють реалії. Кінодіалоги є обміном словами і фразами між персонажами у фільмі, розкривають характери персонажів, та передають емоційну атмосферу фільму. Завдяки майстерно структурованим та дбайливо підібраним діалогам, фільми здатні полонити увагу та надати глядачеві можливість поглибитися у світ, який створений на екрані.

Актуальність статті зумовлена тим фактором, що вона є суголосною сучасним перекладознавчим розвідкам, направленим на вивчення прийомів, тактик та стратегій українського перекладу ігрового кіно [1; 2; 5]. Мета статті полягає у виокремленні та класифікації стратегій та прийомів перекладу реалій у кінодіалогах фільмів науково-фантастичного жанру. Матеріалом дослідження обрано фільм «Вартові Галактики 3» [11] 2023 року режисера Джеймса Ганна та його дубльовану українською мовою версію [11] від студії Le Doyen Studio, перекладач – Олег Колесніков.

Стратегії перекладу, що детермінуються культурними, економічними та політичними факторами [12: 240], визначаємо як загальний план організації перекладачем процесу відтворення вихідного тексту засобами цільової мови із урахуванням норм цільової культури [6]. Питання про вибір стратегії сформулював Фрідріх Шлейєрмахер: «Перекладач або залишає письменника в спокої, наскільки це можливо, і приводить читача до письменника, або залишає читача в спокої, наскільки це можливо, і наближає